

Lise Öğrencilerinin HIV/AIDS İle İlgili Bilgi Düzeyi ve Tutumlarının Değerlendirilmesi

Gülden Uzer Ekin¹

¹Beykent Üniversitesi, İstanbul

ÖZET

Lise öğrencilerinin HIV/AIDS ile ilgili bilgi düzeyi ve tutumlarının değerlendirilmesi

Amaç: Lise öğrencilerinin HIV/AIDS hakkındaki bilgi düzeylerini ve tutumlarını araştırmayı ve HIV/AIDS ile ilgili alınan bilginin hangi kaynaklardan elde edildiğini değerlendirmek amaçlanmıştır.

Gereç ve Yöntem: Beykent Eğitim Kurumları'nın 10,11. sınıflarında okuyan 74'ü erkek ve 39'u kız toplam 113 öğrenci çalışmaya katılmıştır. Anket soruları daha önce araştırmacılar tarafından geliştirilen ve UNICEF'in uyguladığı bir anketten yararlanılarak bilgi ve davranış biçimlerini değerlendiren 22 sorudan oluşturulmuştur. Anket öğrencilere birebir görüşme metoduyla uygulanmıştır.

Bulgular: Öğrencilerin bilgi sorularına verdiği doğru cevap oranı erkeklerde ortalama %71.8±10.9, kızlarda %73.4±9.2 bulunmuştur. Öğrencilerin büyük bir çoğunluğu hastalığın etkeninin virüs olduğunu (%96.4) bilmektedir. Hastalığın kan testi ile tespit edildiğini (%93.0) belirtmelerine rağmen testin adının Elisa testi olduğunu %31'i bilmektedir. Tedavi edilemeyen bir hastalık olduğunu %42.4'si belirtmiştir. Öğrencilerin %49.1'u AIDS'li bir kişinin başka birçok hastalığa sahip olmadığını düşünmektedir. Öğrencilerin çoğunluğu HIV ile ilgili bilgileri en sık konferanslardan ve TV'den edindiklerini bildirmiştir. Ankete katılan öğrencilerin %20'sinde AIDS'li hastaya karşı olumsuz tutum-hastayı reddetme saptanmıştır.

Sonuç: Öğrencilerin HIV/AIDS hakkında ki bilgi düzeyinin iyi seviyede olduğunu görmektedir. Sahip olunan bilgi oranının tutum ve davranışlara yeterli kadar yansımadağı görülmüştür. Öğrencilerin aile içinde de faydalı bilgi edinmeleri için velilerle işbirliği yapılması gereği ortaya çıkmıştır.

Anahtar kelimeler: HIV, AIDS, öğrenciler, bilgi, davranış

ABSTRACT

The evaluation of HIV/AIDS -related knowledge and attitudes of high school students

Objective: To evaluate the level of knowledge and attitudes of the high school students for HIV / AIDS and also to evaluate the sources from which the information has been received.

Material and Methods: 74 male and 39 female high school students (n:113) have participated in the study. The survey questionnaire was developed by the researchers and implemented by UNICEF and it contained 22 questions assessing knowledge and attitudes. Survey interviewing method was applied to students.

Results: The average rate of correct answers to questions about the knowledge, in male and female students were 71.8%±10.9, 73.4±9.2% respectively. The vast majority of the students (96.4%) have knowledge about virus that causes the disease. 93% of the students have knowledge that the disease could be detected by a blood test but only 31% of them knows the name of the Elisa test. 42.4% of them have stated that it is an incurable disease. 49.1% of the students' thought that, a person with AIDS does not have the diseases. Majority of the students have stated that they have had knowledge about HIV/AIDS form conferences and TV. 20% of students had a negative attitude and refusal towards-the patient who were infected with HIV or has AIDS.

Conclusion: The students have a good level of knowledge on HIV/AIDS. The rate of information possessed reflected insufficiently on attitudes and behaviors. Parents' cooperation with the students is needed to obtain adequate information on this subject

Key words: HIV, AIDS, students, knowledge, attitudes

Bakırköy Tıp Dergisi 2014;10:24-26

GİRİŞ

AIDS etkeni olan HIV virüsü ilk defa 1983 yılında saptanmıştır. HIV, tek iplik içeren ve revers transkriptaz enzimi bulunduran bir RNA virusudur. CD4 T lenfositlerinin

sayısını azaltarak çeşitli fırsatçı enfeksiyonlara neden olur (1,2). Birleşmiş Milletler AIDS ortak çalışma programı UNICEF'in tahminlerine göre HIV/AIDS salgını günümüzde yaklaşık 42 milyon kişiyi etkilemektedir (3). Ülkemizde 01 Ekim 1985-31 Aralık 2006 tarihleri itibarıyla 623 AIDS vaka-sı ve 1921 HIV taşıyıcısı olmak üzere toplam 2544 HIV/AIDS olgusu vardır (4). Ancak cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar-da kişilerin sağlık kurumlarına bilinçli ve istekli olarak başvurumaması, kayıt sisteminin yeterince iyi tutulmaması, HIV enfeksiyonunun ortalama 8-10 yıl süren asemptomatik dönemi olması ve laboratuvar testi dışında tanı konama-

Yazışma adresi / Address reprint requests to: Gülden Uzer Ekin
Beykent Üniversitesi, İstanbul

Elektronik posta adresi / E-mail guldenuzer@gmail.com

Geliş tarihi / Date of receipt: 23 Ağustos 2013 / August 23, 2013

Kabul tarihi / Date of acceptance: 20 Eylül 2013 / September 20, 2013

Tablo 1: Öğrencilerin AIDS ile ilgili ifadelere verdikleri

Sorular	Doğru Cevap Yüzdelerinin Dağılımı
AIDS bulaşıcı bir hastalıktır	%96.4
AIDS öldürücü bir hastalıktır ama aşısı bulunmuştur	%47.7
AIDS insan vücudunun hastalıklara karşı direncini azaltır	%92.9
Bir kişiye dışarıdan bakarak onun AIDS hastası olduğu söylenemez	%82.3
AIDS cinsel ilişki sonucu bulaşabilir	%99.1
AIDS olan bir kişi sağlıklı görünebilir	%70.7
Aynı şeyleri paylaşmakla (oda, yemek, havlu) AIDS hastalığı bulaşmaz	%48.6
HIV insandan insana bulaşır	%78
AIDS'li vakaların hepsinde aynı belirtiler görülmez	%45.3
AIDS tanısı Elisa testi ile konur	
AIDS'e eşcinseller, kan nakli yapılanlar, sadece kadınlarla ilişki kuranlar, alkol ve sigara kullananlar yakalanır.	%65.4
AIDS'li hastaların daha uzunyaşamasını sağlayan ilaçların kullanılmadığı durumlarda AIDS gelşen hasta genellikle 6 ay-2 yıl yaşar	%56.6

ması bu sayıların gerçek değerini çok altında olduğunu düşündürmektedir (5). Öte yandan para karşılığı cinsel ilişkinin artması, seksüel davranışların değişmesi, turizm hareketleri ve göçler, AIDS ve diğer cinsel yolla bulaşan enfeksiyonların sayısında hızla artışa yol açmaktadır. Hastalığın etkin bir tedavisinin bulunmaması koruyucu tedbirlerin bütün toplumda özellikle risk guruplarında öğretimini ve eğitimini zorunlu kılmaktadır (5,6). Evlilik öncesi ilişkiler ve erken yaşta cinsel ilişkide bulunma olasılığının arttığı da düşünüldüğünde, lise çağındaki gençlerin bu hastalık açısından bilgilendirilmesi ve alınacak önlemlerin anlatılması risk gurubunda yer alması açısından özel önem taşımaktadır. Bu nedenle bu çalışma lise öğrencilerinin HIV/AIDS hakkındaki bilgi düzeylerini ve tutumlarını araştırmayı ve HIV/AIDS ile ilgili alınan bilginin hangi kaynaklardan elde edildiğini değerlendirmek amaçlanmıştır.

GEREÇ VE YÖNTEM

Beykent Eğitim Kurumları'nın 10 ve 11. sınıflarında okuyan 74'ü erkek ve 39'u kız toplam 113 öğrenci çalışmaya katılmıştır. Öğrenciler 14-18 yaşları arasında olup yaş ortalaması 16.6 ± 0.6 'dır. Uygulamaya başlanmadan önce her öğrenciye araştırmanın amacı ve anket formu hakkında bilgi verilerek gönüllü olanlar çalışmaya alınmıştır. Toplam 22 soruluk anket öğrencilere birebir uygulanmıştır. Anket soruları daha önce araştırmacılar tarafından geliştirilen bir form ile UNICEF'in uyguladığı bir anketten yararlanılarak oluşturulmuştur.

BULGULAR

Öğrencilerin bilgi sorularına verdiği doğru cevap oranı erkeklerde ortalama $\%71.8 \pm 10.9$, kızlarda $\%73.4 \pm 9.2$

Tablo 2: Öğrencilerin AIDS hakkındaki bilgi kaynaklarına göre dağılımı

Bilgi Alınan Kaynak*	
Televizyon	%30.9
Aile-arkadaş çevresi	%16.8
Konferans	%40.7
Gazete-Dergi	%7.9

*Birden fazla seçenek işaretlenebilmiştir.

Tablo 3: Öğrencilerin AIDS'li hastaya karşı tutumları

Ayrılırim/boşanırım	%5.3
Reddedirim bir daha görüşmem	%1.7
Hastaneye götürürüm	%23
İyileşmesi için her şeyi yaparım	%53.9

bulunmuştur. Tablo 1'de sorulara verilen doğru cevapların dağılımı görülmektedir.

Öğrencilerin büyük bir çoğunluğu hastalığın etkeninin virüs olduğunu (%96.4) bilmektedir. Hastalığın kan testi ile tespit edildiğini (%93.0) belirtmelerine rağmen testin adının ELISA testi olduğunu % 31'i bilmektedir. Tedavi edilemeyen bir hastalık olduğunu % 42,4'si belirtmiştir. Öğrencilerin yarıya yakını AIDS'li bir kişinin başka birçok hastalığa sahip olmadığını (%49.1) düşünmektedir.

Öğrencilerin AIDS ile ilgili bilgiye ulaştıkları kaynaklardan görsel ve yazılı medya iletişim araçları, aile arkadaş çevresi ve konferans sorgulanmış Tablo 2'deki bulgulara ulaşılmıştır. Ankete katılan öğrencilerin çoğunluğu HIV ile ilgili bilgileri en sık konferanslardan ve TV'den edindiklerini bildirmiştir. Öğrencilerin yalnızca %16.8'inin aile-arkadaş çevresinden bilgi edinebilmesi dikkat çekicidir. Ankete katılan öğrencilerin %20'sinde AIDS'li hastaya karşı olumsuz tutum-hastayı reddetme saptanmıştır. Doğru tutum ve davranış sergileyenlerin genel oranı %76.9 bulunmuştur.

TARTIŞMA

Öğrencilerin bilgi sorularına verdiği doğru cevap oranı ortalama %72.2 bulunmuştur. Ülkemizde Sivas ilinde lise öğrencilerinde yapılan benzer bir çalışmada %61.3 ve Eskişehir’de 2005 yılında 11-83 yaşları arasında yapılan bir çalışmada %61 bulunmuştur (6,7). Bu çalışmalarda elde edilen bulgular bizim elde ettiğimiz değerlere göre düşüktür. Bilgi seviyesine göre olumlu tutum ve dolayısıyla davranışların daha düşük oranda bulunması var olan bilginin pratiğe geçirilmesinde başarılı olmadığını göstermektedir (8). Kişilerin bilgileri yerine korku ve endişeleri ile davranışları sonucu uygunsuz tavırlar ortaya çıkmaktadır. HIV taşıyıcılığını öğrenen bir kişinin olumsuz

ve karmaşık duygular içinde, depresif ve intihara eğilimli olduğu düşünüldüğünde toplumun tutumunun ne derece önemli olacağı ortadır (9-12).

Çalışmada elde ettiğimiz veriler; öğrencilerin HIV/AIDS hakkındaki bilgi düzeyinin iyi seviyede olduğunu göstermektedir. Ancak sahip olunan doğru bilgi oranının tutum ve davranışlara yeteri kadar yansımadağı görülmüştür. HIV/AIDS hakkındaki bilgi düzeyinin daha yüksek seviyeye çıkarılması, tutum ve davranışlardaki yanlışlıkların giderilmesi ve bilinç düzeyinin artması için konuyla ilgili olarak her türlü eğitim aracının faydalı olduğu kanaatine varılmıştır. Öğrencilerin aile içinde de faydalı bilgi edinmeleri için velilerle işbirliği yapılması gereği ortaya çıkmıştır.

KAYNAKLAR

1. Ustaçelebi Ş. İnsan immün yetmezlik virusları HIV-1 ve HIV-2. In: Ustaçelebi Ş (Ed). Temel ve Klinik Mikrobiyoloji. Ankara: Güneş Kitabevi; 1999; s. 987-99.
2. Levinson W. Human Immunodeficiency Virus: Medical Microbiology & Immunology. Examination & Board review, International 8th ed. 2004, McGraw-Hill Com; 2004; p. 313-21.
3. WORLD Health Organization. AIDS Epidemic Update. December 2005. <http://who.int/hiv/epidemiology/update2005>
4. www.unaidsturkiye.org/index.php
5. Pehlivan T. Türkiye’de AIDS “başlangıcından bu güne”. AIDS Dergisi 1994; 4: 61-63.
6. Baykan M, Fındık D, Çivi S, Baysal B. Çıraklık Eğitim Merkezi Öğrencilerinin AIDS Konusunda Eğitim Öncesi ve Sonrası Bilgi Düzeylerinin Saptanması. SÜ Tıp Fakültesi Dergisi 1994; 3: 371-377.
7. Türkmen L, Kıvanç A. Değişik yaş guruplarında HIV/AIDS’e ilişkin bilgi ve tutumların araştırılması 6. AIDS Kongresi Kongre kitabı; İstanbul, 2003; s. 153.
8. Ungana M, Yaman H. AIDS knowledge and educational needs of technical university students in Turkey. Patient Education and Counseling 2003; 163-167.
9. Tavoosi A, Zaferani A, Enzevaei A, Tajik P, Ahmadienezhad Z. Knowledge and attitude towards HIV/AIDS among Iranian students. BMC Public Health 2004; 4: 17.
10. Güler N, Bekar M, Ulusoy H. Lise Öğrencilerinin HIV/AIDS Konusundaki Bilgi Düzeylerinin Belirlenmesi. Hacettepe HIV/AIDS Tıp Dergisi 2004; 3 : 87-91.
11. Ayrancı U. AIDS knowledge and attitudes in a Turkish population: an epidemiological study. BMC Public Health 2005; 5: 95.
12. Avkan-Oğuz V, Gülmez Ö, Aybar E, Atasoy İ, Yapar N, Yüce A. Tıp Öğrencilerinin ve Sağlık Personelinin AIDS ile ilgili Bilgi, Tutum ve Davranışları. Klimik Dergisi 2006; 19: 52-55.